

Informatīvais ziņojums par Latvijas dalību OECD laika periodā no 2019. gada jūlija līdz 2020. gada jūlijam

I PAMATOJUMS

Pamatojoties uz Ministru kabineta 2019. gada 22. oktobra sēdes protokollēmuma “Par Latvijas dalību Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijā laika periodā no 2018. gada jūlija līdz 2019. gada jūlijam” (prot. Nr. 49, 39.§) 2. punktu, Ārlietu ministrija (turpmāk – ĀM) sadarbībā ar iesaistītajām valsts pārvaldes iestādēm ir sagatavojusi informatīvo ziņojumu “Par Latvijas dalību OECD laika periodā no 2019. gada jūlija līdz 2020. gada jūlijam” (turpmāk – ziņojums).

Ziņojuma mērķis ir sniegt ieskatu par OECD darba prioritātēm, Latvijas prioritātēm OECD individuālo komiteju darbā, kā arī OECD labās prakses un OECD juridisko instrumentu ieviešanu Latvijas rīcībpolitikā, iezīmējot panāktos vai sagaidāmos uzlabojumus un rezultātīvos rādītājus. Ziņojums aptver laika periodu no 2019. gada jūlija līdz 2020. gada jūlijam.

II IEVADS

OECD sniegtās rekomendācijas turpina kalpot par būtisku atbalstu Latvijas nozaru ekspertiem reformu īstenošanā, tostarp politikas plānošanas dokumentu un izstrādē un tiesiskā regulējuma pilnveidošanā.

Pārskata periodā papildus regulārajiem OECD izvērtējumiem turpinājās vai noslēdzās darbs pie vairākiem izvērtējumiem par Latvijai svarīgiem jautājumiem – piemēram, digitālā transformācija, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas un terorisma finansēšanas novēršanas sistēmas darbības efektivitāte, prasmju stratēģijas projekts, mājokļu pieejamība u.c.

Būtisku ieguldījumu dažādu rīcībpolitiku pilnveidošanā sniedz arī OECD veiktais Latvijas vides raksturlielumu pārskats, kas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijā tika prezentēts 2019. gada oktobrī. Tajā paustās rekomendācijas tiek izmantotas tādiem būtiskiem nozares plānošanas dokumentiem kā Rīcības plānam pārejai uz aprites ekonomiku 2020.–2027. gadam un Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānam 2021.–2028. gadam.

Tāpat atzīmējams 2020. gada 17. jūnijā prezentētais Latvijas un OECD sadarbības projekts “Mājokļu pieejamība Latvijā”, kurā apkopoti izpētes rezultāti un priekšlikumi mājokļu pieejamības veicināšanai. Šo pētījumu Ekonomikas ministrija izmantos, lai līdz 2021. gada beigām izstrādātu mājokļu politikas stratēģiju.

Latvija turpina īstenot OECD rekomendācijas, veicot nepieciešamos grozījumus dažāda līmeņa normatīvajos aktos. Pamatā ir izpildītas OECD rekomendācijas publiskas personas kapitālsabiedrību pārvaldības jomā, 2020. gada 1. janvārī stājoties spēkā virknei grozījumu Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumā.

Dažādu jomu Latvijas eksperti turpina aktīvi iesaistīties OECD darbā gan sniedzot ieguldījumu OECD labās prakses un rekomendāciju izstrādē, gan iesaistoties OECD komiteju darba organizēšanā un vadīšanā, kā arī citu valstu publiskajos izvērtējumos un OECD kapacitātes stiprināšanas projektos trešajās valstīs.

Vēršoties plašumā COVID-19 pandēmijai un tās izraisītajām negatīvajām sociālajām un ekonomiskajām sekām, OECD nekavējoties reaģēja uz globālās

situācijas izmaiņām. Organizācijas vietnē (OECD *digital hub*) tika apkopota un analizēta informācija, kā arī notikušas ekspertu un augsta līmeņa diskusijas par pandēmijas ietekmi uz valstu ekonomikām un labās prakses piemēriem krīzes pārvarēšanai. Kopš šā gada marta ar COVID-19 saistītie jautājumi kļuva par ļoti daudzu OECD darbības virzienu prioritāti. Pandēmijas kontekstā liela uzmanība tika pievērsta ne tikai ekonomikas un veselības, bet arī dzimumu līdztiesības, nodarbinātības un sociālās aizsardzības, kā arī izglītības jautājumiem. OECD ietvaros apmainoties ar pieredzi un labās prakses piemēriem, pārvarot COVID-19 izaicinājumus izglītībā, Izglītības un zinātnes ministrijas eksperti iepazīstināja ar Latvijas digitālajiem risinājumiem attālināto mācību nodrošināšanai ārkārtas situācijā, kā arī izglītojošo TV projektu “Tava klase”.

III OECD rekomendāciju un labākās prakses ieviešana Latvijā – “kādi ir Latvijas ieguvumi no dalības OECD?”

Ekonomika

- 2020. gada 17. jūnijā tika prezentēts Latvijas un OECD sadarbības projekta “Mājokļu pieejamība Latvijā” gala nodevums – “*Policy actions for affordable housing in Latvia*”. Atbilstoši OECD rekomendācijām Ekonomikas ministrija līdz 2021. gada beigām plāno izstrādāt visaptverošu mājokļu politikas stratēģiju – ilgtermiņa dokumentu, kas noteiks mājokļu politikas mērķus turpmākajiem gadiem, paredzēs inovatīvus risinājumus un nepieciešamo finansējumu konstatēto problēmu risināšanai, kā arī paredzēs atbalsta programmu veidošanu mājokļa pieejamībai, kas mērķētas uz atsevišķām sabiedrības grupām, piemēram, ģimenēm ar bērniem.
- Latvija, izstrādājot tautsaimniecības izaugsmes prognozes, izmanto OECD globālās ekonomiskās attīstības vērtējumu un pasaules izaugsmes prognozes, kas sniedz padziļinātu informāciju par ārējās vides situāciju, tās izmaiņām un potenciālo ietekmi uz Latvijas ekonomikas perspektīvām.
- 2020. gada augustā plānots uzsākt Latvijas un OECD divpusējo projektu par inovāciju pārvaldību.

Izglītība

- Lai īstenotu OECD iestāšanās procesa rekomendāciju izpildi, Latvija ir uzsākusi OECD Starptautiskās pieaugušo kompetenču novērtēšanas programmas pētījuma (turpmāk – PIAAC) īstenošanu. Pētījuma rezultāti sniegs ieskatu, kā pieaugušie izmanto savas zināšanas un prasmes ikdienas dzīvē un darbā. Iegūtie dati ļaus analizēt neatbilstības starp prasmju piedāvājumu un pieprasījumu darba tirgū, kā arī sniegs visaptverošu ieskatu par valsts cilvēkresursu kvalitāti starptautiskā salīdzinājumā. Latvijā līdz šim nav veikti līdzīga mēroga pētījumi, kas vērsti uz pieaugušo iedzīvotāju prasmju novērtēšanu. Pirmie PIAAC pētījuma rezultāti tiks publicēti 2024. gada beigās.
- Šobrīd sagatavošanā ir “*Education at a Glance 2020*” ziņojums, tā caurviju temats 2020. gadā ir profesionālā izglītība. Ziņojuma prezentācijas pasākums notika 2020. gada 9. septembrī.
- 2020. gada 19. jūnijā tika publicēts OECD TALIS (Starptautiskais mācīšanas un apguves pētījums) 2018. gada aptaujas otrais sējums (Latvijā aptaujā piedalījās 137 skolas un 2314 skolotāji). TALIS ir vienīgā pasaules līmeņa

aptauja, kas uz mācību procesu raugās skolotāja acīm, nodrošinot unikālu iespēju noskaidrot tieši skolotāja redzējumu par savu profesiju un skolā notiekošo. Pētījumā iekļautas deviņas galvenās tēmas – skolotāju mācību prakses; skolas vadība; skolotāju profesionālās prakses; skolotāju izglītība un sākotnējā sagatavošana darbam; skolotāju atgriezeniskā saite un izaugsme; skolas iekšējais klimats; apmierinātība ar darbu; ar skolotāja profesiju saistītās cilvēkresursu problēmas un attiecības ar ieinteresētajām pusēm, kā arī skolotāju pašefektivitāte.

- 2019. gada 19. decembrī sadarbības projekta ar OECD “Latvijas izglītības un prasmju stratēģijas attīstība” ietvaros tika prezentēts OECD ziņojums “OECD Latvijas Prasmju stratēģija: Novērtējums un rekomendācijas”, kas ietver analīzi par Latvijas prasmju attīstības politiku un praksi, kā arī ieteikumus, lai stiprinātu izglītojamo prasmju rezultātus, veicinātu mūžizglītības kultūru, samazinātu prasmju nelīdzsvarotību darba tirgū un stiprinātu prasmju sistēmas pārvaldību. 2020. gadā norisinās šī sadarbības projekta ar OECD Rīcības posms, kura gaitā, ņemot vērā OECD sniegtos ieteikumus, notiek darbs pie Izglītības attīstības pamatnostādņem 2021.–2027. gadam „Nākotnes prasmes nākotnes sabiedrībai”. Paralēli sagatavošanā ir OECD ziņojums “*Latvia Implementation Guidance Report*”, kura prezentēšanas pasākums Latvijā plānots 2020. gada oktobrī.
- 2020. gada 26. jūnijā tika publicēts “Izglītības politikas apskats 2020: Latvija” (*Education Policy Outlook 2020: Latvia*). Šī iniciatīva piedāvā OECD valstu izglītības politikas un reformu salīdzinošo analīzi. 2020. gada ziņojumā par Latviju ir iekļauta jaunākā informācija par Latvijas izglītības politikas kontekstu un izaicinājumiem, izglītības reformu progresu, kā arī aktuālie statistikas dati.
- Lai palīdzētu pasaules valstīm labāk pārvarēt COVID-19 izraisītās pandēmijas izaicinājumus izglītības jomā, OECD sadarbībā ar Hārvardas Globālās Izglītības inovāciju iniciatīvu (*Harvard Global Education Innovation Initiative*) un Pasaules Banku (*World Bank Group Education Global Practice*) ir izveidojusi pasaules labāko izglītības iniciatīvu datu bāzi *Education Continuity Stories*. Tajā aplūkoti inovatīvi izglītības risinājumi pandēmijas laikā. Šajā datu bāzē ir iekļauts arī Latvijas projekts “Tava klase”, tādējādi apliecinot projekta atbilstību OECD valstu labajai praksei izglītības nepārtrauktības nodrošināšanā. Apraksta sagatavošana publicēšanai tiešsaistē notika, sadarbojoties Latvijas un OECD ekspertiem.

Zinātne

- Pārskata periodā tika apstiprināta OECD Rekomendācija par atbildīgām neirotehnoloģiju inovācijām (*Recommendation on responsible innovation in neurotechnology*). Šis ir pirmais starptautiska līmeņa juridiskais instruments, kas identificē ētiskos, juridiskos un sociālos izaicinājumus neirozinātnes un tehnoloģiju attīstībā, vienlaikus atbalstot inovācijas šajā jomā. Tas skar mākslīgā intelekta un tehnoloģiju ētikas jomu, kurā Latvijas eksperti aktīvi iesaistās sadarbības ar UNESCO ietvaros.
- Izglītības un zinātnes ministrija šobrīd aktīvi strādā pie *Rekomendācijas par Atvērto pieeju publiski finansētas pētniecības datiem* pilnvērtīgas ieviešanas Latvijā. Zinātniskās pētniecības datu pieejamība ir būtisks faktors starptautiskās zinātniskās sadarbības veicināšanā cīņā pret Covid-19.

- Tiek stiprināta zinātniski-pētnieciskā kapacitāte, veidojot konsolidētu pētniecības sistēmu ar spēcīgiem zinātniskajiem institūtiem un universitātēm kā zināšanu centriem ar atvērtu zinātnes infrastruktūru.
- Dalība starptautiskajos pētījumos zinātnes jomā, veicinot Latvijas sekmīgu dalību projektu konkursos un rezultātu publicitāti.
- Cilvēkkapitāla attīstība zinātnē un inovācijās, mazinot cilvēkkapitāla aizplūšanu, veicinot tā iesakņošanas un vienlaikus – zinātniski-pētniecisko institūciju un zinātnieku grupu starptautisko tīklošanas un sadarbību.

Labklājība un nodarbinātība

- Saskaņā ar OECD pētījuma “Latvijas aktīvās darba tirgus politikas izvērtējums, Cilvēku sasaiste ar darbavietām” (*Evaluating Latvia's Active Labour Market Policies, Connecting People with Jobs*) sniegtajām rekomendācijām darba tirgus politikas pilnveidei, pārskata periodā tika veiktas izmaiņas tiesiskajā regulējumā par nodarbinātību, bezdarbnieku apmācībām un to kvalitātes uzraudzības procesu.
- 2019. gada nogalē publicēts 2019. gada Pensiju ziņojums (*Pensions at a Glance 2019, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/b6d3dcfc-en>*), kura centrālā tēma ir pensiju nodrošināšana nestandarta formās nodarbinātajiem. Labklājības ministrija 2020. gada 5. februārī rīkoja semināru par OECD darbu pensiju politiku izvērtēšanas jomā un diskusiju par minēto ziņojumu un tā secinājumiem. Atsevišķa semināra sesija bija veltīta nestandarta darba formām, aplūkojot šajos režīmos nodarbināto skaita pieauguma ietekmi uz sociālās apdrošināšanas iemaksu iekasēšanu. Jāpiemin, ka pensiju pētījumu sērijas (*OECD Reviews of Pension Systems*) ietvaros no 2017. gada aprīļa līdz 2018. gada janvārim OECD padziļināti iepazīs ar Latvijas pensiju sistēmu, veicot tās izvērtējumu. Pētījums publicēts 2018. gada 7. martā un tas ietver virkni rekomendāciju, ko Labklājības ministrija ir rūpīgi izvērtējusi un ņēmusi vērā, sagatavojot priekšlikumus pensiju sistēmu regulējošo normatīvo aktu izmaiņām jau iepriekšējos periodos.
- Labklājības ministrijas izstrādātie priekšlikumi izmaiņām minimālo ienākumu atbalsta sistēmā (Plāns minimālo ienākumu atbalsta sistēmas pilnveidošanai 2020.-2021. gadam) daļēji balstījās arī uz OECD veikto pensiju sistēmas izvērtējumu, paredzot paaugstināt minimālās valsts pensijas un valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta apmērus. Valsts fiskālās telpas ierobežojumu dēļ plānā noteiktie pasākumi 2020. gadā tika atbalstīti ierobežotā apjomā, prioritāri virzot pasākumus valsts atbalsta palielināšanai pensijas vecuma cilvēkiem, kuri saņem minimālās vecuma pensijas, un personām ar invaliditāti - gan valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta saņēmējiem, gan minimālo invaliditātes pensiju saņēmējiem. Lai turpinātu pilnveidot minimālo ienākumu atbalsta sistēmu, Latvija turpina darbu pie minimālo ienākumu sliekšņu paaugstināšanas. Līdz ar Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2020. gada spriedumu par garantētā minimālā ienākuma līmeņa, trūcīgas personas ienākuma līmeņa un valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta apmēru pārskatīšanu Labklājības ministrija

vienotā pakotnē gatavo metodoloģiski pamatotu un sociālekonomiskajai realitātei atbilstošu piedāvājumu minimālo ienākumu sliekšņu paaugstināšanai, ko iesniegs izskatīšanai Ministru kabinetā un Saeimā. Lēmums par piedāvāto risinājumu ieviešanu ar 2021. gadu tiks pieņemts budžeta veidošanas procesā.

Veselība

- Šobrīd sagatavošanas procesā ir OECD sabiedrības veselības pārskats par Latviju, kas sniegs visaptverošu un neatkarīgu Latvijas sabiedrības veselības sistēmas analīzi, salīdzinājumu ar citām OECD valstīm, kā arī priekšlikumus sabiedrības veselības uzlabošanai. Pārskatam ir iezīmēti četri galvenie virzieni: 1) sabiedrības veselības kapacitātes novērtējums; 2) cīņa ar aptaukošanos; 3) sekundārās un terciārās prevencijas stiprināšana; 4) zāļu efektīva lietošana.
- 2019. gada 25. novembrī OECD tika iesniegtas Veselības ministrijas un padotības iestāžu speciālistu atbildes organizācijas ekspertu uzdotajiem jautājumiem.
- 2019. gada 2.–6. decembrī OECD eksperti apmeklēja Latviju, lai klātienē intervētu Veselības ministrijas un padotības iestāžu, nozaru asociāciju, zāļu ražotāju un vairumtirgotāju un nevalstisko organizāciju pārstāvjus.
- 2020. gada 28. jūlijā saņēmām pirmo nodevumu (ņemot vērā Covid-19 situāciju nodevuma projekta sagatavošana ir kavēta no OECD puses). Šobrīd Veselības ministrijas eksperti vērtē un izskata OECD sagatavoto pārskata projektu.
- Ievērojot OECD un Pasaules Veselības organizācijas rekomendācijas, no 2020. gada 1. aprīļa tika mainīta kompensējamo zāļu izrakstīšanas kārtība, lai uzlabotu zāļu pieejamību pacientiem un mazinātu pacientu līdzmaksājumu par zālēm.

Digitālā ekonomika

- Pārskata periodā turpinājās darbs pie Latvijas digitālās transformācijas izvērtējuma OECD digitālās transformācijas projekta *Going Digital* ietvaros. Tika sniegta papildus informācija par plānotajiem politikas plānošanas dokumentiem, Digitālās transformācijas pamatnostādņēm, Nacionālā attīstības plānu, kā arī Viedās specializācijas stratēģijā plānotajiem stratēģiskajiem uzstādījumiem un veicamajām darbībām, lai OECD atspoguļotu turpmāko gadu digitālās prioritātes Latvijā un sniegtu OECD ekspertu ieteikumus un izvērtējumu. Latvijas digitālās transformācijas izvērtējums sniegs analīzi par digitālās transformācijas kavējošiem iemesliem ekonomikā un sabiedrībā. Latvija saņems rekomendācijas par digitālās politikas veidošanu, digitālās transformācijas iespējām un izaicinājumiem, dodot būtisku ieguldījumu informācijas sabiedrības politikas izvērtēšanā, potenciāli iezīmēs jaunas nišas jomas, kuru attīstīšana ir nepieciešama, lai pielāgotos mainīgās pasaules tendencēm.
- Īstenojot OECD rekomendācijas, 2019. gada 27.–29. novembrī Rīgā norisinājās viens no pasaulē nozīmīgākajiem 5G tehnoloģiju pasākumiem – otrais ikgadējais Baltijas jūras reģiona 5G ekosistēmas forums “5G Techritory”, kurā tika meklēti risinājumi veiksmīgākai 5G ieviešanai Baltijas valstu reģionā.
- 2020. gada 18. februārī Ministru kabinetā tika izskatīts informatīvais ziņojums “Ceļvedis piektās paaudzes (5G) publisko mobilo elektronisko sakaru tīklu

ieviešanai Latvijā”, kura mērķis ir sniegt redzējumu par 5G mobilo sakaru tīklu ieviešanas aspektiem Latvijā.

- Dalība OECD digitālās pārvaldības un atvērto datu direktorāta Atvērtas pārvaldības datu darba grupā (*Open Government data*) sekmē valsts pārvaldes atvērtību un tās rīcībā esošo datu un informācijas atkalizmantošanu.
- Latvija turpina aktīvi līdzdarboties OECD analītisko materiālu izstrādē, tai skaitā, sniedzot komentārus par mākslīgā intelekta vadlīnijām, u.c. dokumentiem.

Publiskā pārvalde

- Valsts kanceleja pārskata periodā turpināja aktīvi veikt Publiskā sektora inovāciju observatorijas (*Observatory of Public Sector Innovation – OPSI*) kontaktpunkta funkcijas, veicinot Publiskā sektora inovācijas deklarācijas, kuru OECD valstis pieņēma 2019. gada maijā, ieviešanu dzīvē.
- Valsts kancelejas publiskā sektora inovācijas laboratorijas #GovLabLatvia attīstības projekta ietvaros 2019. gadā tika nodrošināta sadarbība ar OECD OPSI inovācijas ekspertiem, kuri vadīja vairākas darbnīcas augstākā līmeņa vadītājiem Latvijā, kā arī sniedza konsultācijas inovācijas attīstībai. Pateicoties šai sinerģijai, Valsts kancelejas projektā “Augstākā līmeņa vadītāju attīstības programma” tika īstenotas arī vairākas aktivitātes ar mērķi paaugstināt vadītāju izpratni par publiskā sektora inovācijas tēmu.
- OECD Padomes Rekomendāciju par valsts dienesta līderību un kapacitāti tika izmantota, veidojot Valsts pārvaldē nodarbināto mācīšanās un attīstības stratēģiju 2021.–2027. gadam, kas 2020. gadā tiks nodota saskaņošanai.
- Sadarbība ar OECD OPSI ekspertiem turpinājās arī 2020. gadā. Maijā tika uzsākts otrais Valsts kancelejas inovācijas laboratorijas projekts, kura ietvaros OECD eksperti gatavo ziņojumu *Innovation Scan*, kas ieskicēs pašreizējās publiskā sektora inovācijas ekosistēmas situāciju Latvijā, kā arī sniegs rekomendācijas tālākās sistēmas attīstībai (t.sk. #GovLabLatvia lomas stiprināšanai).
- OECD Atvērtās pārvaldības darba grupā gūtā pieredze ir lietderīga Latvijas Atvērtās pārvaldības nacionālā rīcības plāna ieviešanā. OECD pieredze palīdz Latvijā iedzīvināt atvērtās pārvaldības vērtības – atklātību, atbildību un sabiedrības līdzdalību, tajā skaitā izmantojot digitalizāciju un inovāciju.
- Dalība OECD atvērto valdības datu ekspertu grupā ir kalpojusi kā ceļa karte Latvijai attīstot atvērto datu politiku un plānojot tās pilnveidi.
- OECD novērtējuma metodoloģija ir ļāvusi Latvijai būtiski uzlabot savus rādītājus 2019. gada *OECD OurIndex* vērtējumā¹, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem. *OurIndex* rādītāji ļauj identificēt datu atvērtības izaicinājumus, kurus novērst turpmākā virzībā uz atvērto pārvaldību.
- OECD atzīmē Latviju kā vienu no dalībvalstīm, kas jau līdz šim aktīvi izmanto dažādus valsts budžeta komunikācijas rīkus, caurspīdīguma veicināšanā caur informāciju sociālajos medijos, datu vizualizācijas rīkiem, interaktīvo budžetu un politikas un resursu vadības kartēm, kurās tiek atspoguļots budžeta programmās ieguldītais finansējums un sasniegtie rezultāti.

¹ <https://www.oecd.org/gov/digital-government/open-government-data.htm>

- 2020. gada 1. jūlijā stājās spēkā grozījumi likumā “Par tiesu varu”, ar kuriem tiek izveidota Ekonomisko lietu tiesa kā specializēta pirmās instances rajona (pilsētas) tiesa.

Korporatīvā pārvaldība

- Turpinās darbs pie OECD Korporatīvās pārvaldības *Factbook* nākamā izdevuma, kurā salīdzinošā veidā būs apkopota informācija par dažādiem aktuāliem korporatīvās pārvaldības jautājumiem ne tikai OECD dalībvalstīs, bet arī vairākās citās OECD sadarbības valstīs. Latvija izmanto Korporatīvās pārvaldības *Factbook* dažādu korporatīvās pārvaldības aspektu izpēti.
- G20/OECD Korporatīvās pārvaldības principi tiek izmantoti, lai pilnveidotu nacionālo korporatīvās pārvaldības regulējumu un praksi.

Valsts kapitālsabiedrību pārvaldība

- Latvijas pamatā ir izpildījusi OECD rekomendācijas publiskas personas kapitālsabiedrību pārvaldības jomā, kas tika sniegtas pēc Latvijas uzņemšanas OECD. Tas ir paveikts, veicot virkni grozījumu Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumā (turpmāk – Kapitālsabiedrību pārvaldības likums), kas stājās spēkā 2020. gada 1. janvārī, kā arī ir veikti vēl vairāki uzlabojumi valsts kapitālsabiedrību pārvaldības jomā. Grozījumi ietver šādas nozīmīgas izmaiņas:
 - Pilnveidota valsts un pašvaldību kapitālsabiedrību valdes un padomes locekļu atlases kārtība. Pašvaldību kapitālsabiedrību valdes un padomes locekļu nominācijas procesos jāpiemēro tādi paši principi kā valsts kapitālsabiedrību valdes un padomes locekļu atlasē. Valsts kapitālsabiedrību padomes atlasa centralizēti. Tajās Publisko personu kapitālsabiedrībās, kuras kvalificējas kā lielas, un visās publisko personu akciju sabiedrībās padomes veido obligāti, savukārt tajās publiskas personas kapitālsabiedrībās, kuras kvalificējas kā vidēji lielas, ņemot vērā to lielumu raksturojošos rādītājus, var veidot padomi.
 - Visās valsts un pašvaldību kapitālsabiedrību padomēs vismaz pusei no padomes sastāva ir jābūt neatkarīgiem padomes locekļiem. Precizēti neatkarīga padomes locekļa kritēriji un pieļaujama padomes locekļu skaits. Padomes locekļiem prēmijas netiek izmaksātas.
 - Padomei ir pienākums ne tikai apstiprināt vidēja termiņa darbības stratēģiju, bet arī uzraudzīt tās īstenošanu.
 - Pašvaldībās kapitāla daļu turētāja lēmumus pieņem izpilddirektors.
 - Koordinācijas institūcija kontrolē kā valsts kapitāla daļu turētāji, valsts kapitālsabiedrības, pašvaldības un lielās pašvaldībām piederošās kapitālsabiedrības publisko likumā noteikto publicējamo informāciju, kā arī iekļauj attiecīgu informāciju ikgadējā pārskatā par valsts kapitāla daļām un kapitālsabiedrībām.
 - Publisko personu kapitālsabiedrībām būs jānodrošina noteiktas informācijas publiska pieejamība vismaz par pēdējiem pieciem gadiem, arī informācija par finanšu mērķu un nefinanšu mērķu īstenošanas rezultātiem. Lielajām kapitālsabiedrībām būs jāpublisko darījumi ar saistītajām pusēm. Valsts un pašvaldības kapitālsabiedrībām jāatklāj

informācija par visām paziņotajām dalībnieku (akcionāru) sapulcēm, tajā skaitā par darba kārtību un lēmumiem.

- Ņemot vērā iepriekš minētās izmaiņas, tika izdoti:
 - Ministru kabineta 2020. gada 7. janvāra noteikumi Nr. 20 “Valdes un padomes locekļu nominēšanas kārtība kapitālsabiedrībās, kurās kapitāla daļas pieder valstij vai atvasinātai publiskai personai”, kas nosaka kārtību, kādā organizējams valdes un padomes locekļu nominācijas process, t.sk. centralizētais;
 - Ministru kabineta 2020. gada 4. februāra noteikumi Nr. 63 “Noteikumi par publiskas personas kapitālsabiedrību un publiski privāto kapitālsabiedrību valdes un padomes locekļu skaitu atbilstoši kapitālsabiedrības lielumu raksturojošiem rādītājiem, valdes un padomes locekļu mēneša atlīdzības maksimālo apmēru”.
- 2020. gada 27. jūlijā tika apstiprinātas “Ikgadējā pārskata par atvasinātai publiskai personai piederošām kapitālsabiedrībām un kapitāla daļām sagatavošanas un publiskošanas vadlīnijas”, kas paskaidro atvasinātās personas, t.sk. pašvaldību, pārskatā iekļaujamo informāciju un tās iespējamās iegūšanas avotus, un “Valsts kapitālsabiedrību vidēja termiņa darbības stratēģijas izstrādes vadlīnijas”, kas tika precizētas, ņemot vērā izmaiņas Kapitālsabiedrību pārvaldības likumā.
- 2019. gada septembrī tika uzsākts ar Eiropas Komisijas Strukturālo reformu atbalsta dienesta un Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības bankas atbalstu valsts kapitālsabiedrību pārvaldības pilnveidošanas iespēju izpēti 2. projekts. Projekta rezultātā tiks izstrādāti priekšlikumi valsts kapitālsabiedrību kapitāla struktūras optimālai noteikšanai, lai varētu pieņemt pamatotus lēmumus par kapitāla piesaisti, dividendu izmaksu. Projekta rezultātā izstrādātie priekšlikumi tiks ņemti vērā, sagatavojot nepieciešamos grozījumus normatīvajos aktos un vadlīnijās.

Cīna ar kukuļošanu starptautiskajos biznesa darījumos un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma, un proliferācijas finansēšanas novēršana

- 2019. gada oktobrī tika pieņemts Latvijas OECD Kukuļošanas apkarošanas starptautiskajos biznesa darījumos darba grupas 3. fāzes novērtējums. Latvijas 3. fāzes ziņojumā Latvijai izteiktas 44 rekomendācijas praktiskiem pasākumiem, kas vērsti uz efektīvāku ārvalstu amatpersonu kukuļošanas un ar to saistītas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas atklāšanu, izmeklēšanu un saukšanu pie atbildības, nosakot efektīvus, samērīgus un atturošus sodus. Par visām 3. fāzes rekomendācijām Latvijai ir jāsniedz rakstisks ziņojums līdz 2021. gada oktobrim.
- Lai nodrošinātu minēto rekomendāciju izpildi, Ministru kabineta 2020. gada 28. aprīļa sēdē apstiprināja informatīvo ziņojumu “Par Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas Kukuļošanas apkarošanas starptautiskajos biznesa darījumos darba grupas 3. fāzes Latvijas novērtējuma ziņojumu, tajā izteiktajām rekomendācijām un to izpildes nodrošināšanu”.

Nodokli

Starptautiskā sadarbība

- Tiek turpināts darbs pie OECD Nodokļu bāzes samazināšanas un peļņas novirzīšanas novēršanas (turpmāk – BEPS) pasākumu plāna ieviešanas, kas vērsts uz cīņu globālā līmenī pret izvairīšanos no nodokļu nomaksas. Lai nodrošinātu pēc iespējas plašāku BEPS noteikto risku novēršanu, Latvija parakstīja, Saeima apstiprināja un 2020. gada 1. februārī attiecībā uz Latviju spēkā ir stājušies Daudzpusējā konvencija nodokļu bāzes samazināšanas un peļņas novirzīšanas novēršanas pasākumu ieviešanai attiecībā uz nodokļu konvencijām (*Multilateral Convention to Implement Tax Treaty Related measures to Prevent BEPS*) to attiecinot uz noslēgtajiem nodokļu līgumiem, kuros nav ietverts BEPS minimālais standarts attiecībā uz nodokļu konvencijām.
- Latvija paplašinājusi un uzlabojusi informācijas apmaiņas tīklu, nodrošinot tiesiskās attiecības ar vairākām valstīm (Saeimā apstiprināts līgums ar Saūda Arābiju, Ministru kabineta apstiprināts protokols ar Vāciju un līgumi ar Kosovu un Pakistānu).
- OECD Globālā foruma par caurskatāmību un informācijas apmaiņu nodokļu mērķiem veiktā izvērtējuma ietvaros, Latvija ir iesniegusi dokumentu ar pamatojumu par Latvijai sniegto rekomendāciju izpildi ar mērķi uzlabot automatiskās informācijas apmaiņas par finanšu kontiem regulējumu. Rezultātā gandrīz visas Globālā foruma sniegtās rekomendācijas tika atzītas par izpildītām. Tika iesniegta arī anketa par automatiskās informācijas apmaiņas sistēmas darbības efektivitāti Latvijā, un Globālā foruma vērtējums par šo jautājumu vēl sekos.
- OECD ietvaros tiek vērtēts Latvijas regulējums par automatisko informācijas apmaiņu par starptautisko uzņēmumu grupu pārskatu par katru valsti. Lai izpildītu minētā vērtējuma ietvaros saņemtās rekomendācijas, tika veikti normatīvo aktu grozījumi, par ko sniegta informācija OECD.
- Sadarbībā ar Valsts ieņēmumu dienestu iesniegta Savstarpējās vienošanās procedūras (turpmāk – MAP) forumam otrās kārtas izvērtējuma anketa par BEPS pasākumu plāna 14. aktivitāti par savstarpējās saskaņošanas procedūras praksi². Šis ziņojums tiks aizstāvēts vienā no OECD MAP foruma sēdēm 2020. gada beigās vai 2021. gada sākumā. OECD MAP forums pašreiz strādā pie jautājuma, kā uzlabot MAP minimālos standartus, tajā skaitā arī MAP statistikas apkopošanu.
- 2020. gadā tika uzsākta Latvijas AEOI standarta (automātiskā informācijas apmaiņa par nerezidentu kontiem finanšu institūcijās) ieviešanas visaptveroša vērtēšana, kuras ietvaros tika sniegtas atbildes uz izvērtējuma anketām (*Peer Input Questionnaire* un *Administrative Compliance Questionnaire*).
- Latvija turpina uzraudzīt informācijas pieejamību par dibinātājiem un patiesā labuma guvējiem attiecībā uz Latvijas rezidentu ārvalstu kontiem. Praksē nav bijuši gadījumi, kur Latvijas rezidenti būtu rīkojušies kā pilnvarotie informācijas apmaiņas kontekstā, un pēcnovērtējuma periodā šāda veida pieprasījumi nav saņemti.

² (*OECD FTA MAP Forum BEPS Action 14 Peer review Making dispute resolution mechanisms more effective Stage 2 – Peer monitoring, Latvia*)

- Latvija turpina Kredītiestāžu likuma grozījumu ieviešanas uzraudzību, kas paredz banku informācijas apmaiņu saskaņā ar starptautiskajiem līgumiem. Pamatojoties uz informācijas apmaiņas sadarbības valstu pieprasījumiem, Valsts ieņēmumu dienests (turpmāk - VID) laika periodā no 2019. gada jūlija līdz 2020. gada jūlijam ir sniedzis 131 atbildes uz informācijas pieprasījumiem, kas iekļāva jautājumus saistībā ar banku informāciju.

Nacionālais līmenis

- Turpinās “Konsultē vispirms” principa piemērošana nodokļu maksātājiem saistībā iespējamiem pārkāpumiem nodokļu jomā.
- Veiksmīgi noslēgts ēnu ekonomikas apkarošanai izveidotās čeku loterijas pirmais darbības gads – tā laikā iedzīvotāji reģistrējuši 16,6 miljonus EUR maksājuma dokumentu. No iesniegtajiem dokumentiem iegūtā informācija ir ļāvusi VID atklāt un novērst uzņēmēju pārkāpumus un tādējādi palielināt budžeta ieņēmumus par 1,2 miljoniem eiro.
- Turpinās aktīva sadarbība ar nozaru asociācijām, lai kopīgi cīnītos ar izvairīšanos no nodokļu nomaksas un “aplokšņu algām”, ka arī veicinātu godīgas konkurences apstākļus (šobrīd ir noslēgti vienošanās līgumi ar 33 nozaru asociācijām).
- Sadarbībā ar citām valsts iestādēm un nozaru pārstāvjiem ieviesta Elektroniskās darba laika uzskaites sistēmas ieviešana būvniecības nozarē.
- Pilnveidots taksometru nozares normatīvais regulējums, ieviests „Pārskats par pasažieru komercpārvadājumiem ar taksometru un vieglo automobili, kas veikti, izmantojot tīmekļvietnes vai mobilās lietotnes pakalpojumu”, lai varētu efektīvāk uzraudzīt pasažieru pārvadājumu jomu.

Vide

- 2020. gada maijā publiskots OECD pētījums “Latvijas investīciju plūsmu transporta sektorā saderīgums ar Parīzes nolīgumu”. Pētījuma rezultātus plānots izmantot nozaru politiku plānošanas pilnveidošanai, savukārt OECD, balstoties uz pētījuma ietvaros gūtajām zināšanām, izstrādās metodoloģisko ietvaru, lai nodrošinātu līdzvērtīgu novērtējumu veikšanu citās valstīs.
- 2018.-2019.gada OECD Latvijas vides raksturlielumu pārskatā tika sniegtas vairākas rekomendācijas, kas tika ņemtas vērā, izstrādājot Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu 2021.–2028. gadam un Rīcības plānu pārejai uz aprites ekonomiku 2020.–2027.gadam.
- Vienlaikus balstoties uz rekomendācijām ir panākts būtisks progress gan saistībā ar pielāgošanos klimata pārmaiņām, kā arī pasākumu plānošanu siltumnīcefekta gāzes (turpmāk – SEG) emisiju samazināšanā.
- 2019. gada jūlijā Ministru kabinets apstiprināja Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plānu laika posmam līdz 2030. gadam³, kas ir nacionāla līmeņa ilgtermiņa attīstības plānošanas dokuments. Plāna mērķis ir mazināt Latvijas cilvēku, tautsaimniecības, infrastruktūras, apbūves un dabas ievainojamību pret klimata pārmaiņu ietekmēm un veicināt klimata pārmaiņu radīto iespēju

³ Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/308330-par-latvijas-pielagosanas-klimata-parmainam-planu-laika-posmam-lidz-2030-gadam>

izmantošanu. Plānā paredzēti vairāk nekā 80 pielāgošanās klimata pārmaiņām pasākumi un tā ieviešanai nepieciešama plaša institūciju iesaiste.

- 2020. gada janvārī Ministru kabinets apstiprināja Latvijas stratēģiju klimatneitralitātes sasniegšanai līdz 2050. gadam, kas ir ilgtermiņa vīzijas dokuments, lai nodrošinātu vienotu valsts virzību, kā arī pamatotu oglekļa mazietilpīgas attīstības pamatprincipu iekļaušanu visu nozaru plānošanas dokumentos.
- 2020. gada janvārī Ministru kabinets apstiprināja Latvijas Nacionālo enerģētikas un klimata plānu 2021.–2030. gadam, kas paredz konkrētus pasākumus SEG emisiju samazināšanā un oglekļa dioksīda (CO₂) piesaistes palielināšanā, t.sk. energoefektivitātes uzlabošanā un atjaunojamo energoresursu veicināšanā enerģētikas, lauksaimniecības, transporta u.c. tautsaimniecības nozarēs, kā arī pētniecības un inovācijas sekmēšanai attiecīgajās jomās.

Patērētāju aizsardzība

- Patērētāju tiesību uzraudzības jomā ir ieviestas OECD rekomendācijas par patērētāju aizsardzību e-komercijas jomā, un Patērētāju tiesību aizsardzības centrs pašlaik piedalās to ieviešanas efektivitātes novērtēšanas procesā.
- Saskaņā ar OECD labāko praksi attiecībā uz efektīvas uzraudzības politikas veidošanu turpinājās darbs pie “Konsultē vispirms” principa ieviešanas Latvijas uzraugošo iestāžu darbā.
- Ar mērķi informēt patērētājus par preču atsaukumu nozīmīgumu, kā arī, lai pievērstu uzmanību preču atsaukumiem kopumā, Patērētāju tiesību aizsardzības centrs ir piedalījies OECD organizētajā kampaņā “Neignorē atsaukumus!”.

Konkurences politika

- Saeimā ir pieņemti un 2020. gada 1. janvārī spēkā stājās grozījumi Konkurences likumā, kas no šī gada Konkurences padomei piešķir tiesības vērsties pret publisko personu kapitālsabiedrību rīcību.
- Lai īstenotu Latvijai izteiktās OECD rekomendācijas konkurences iestādes kapacitātes un autonomijas stiprināšanai, Ministru kabinetā akceptēts informatīvais ziņojums “Par Konkurences padomes finansiālās kapacitātes stiprināšanu 2020. gadā”, kurā galvenokārt tiek vērsta uzmanība uz nepieciešamību risināt Konkurences padomes finansiālās neatkarības jautājumu.

Lauksaimniecība

- No 2020. gada Latvija ir OECD pētniecības atbalsta programmas (*Co-Operative Research Programme: Biological Resource Management for Sustainable Agricultural Systems (CRP)*) dalībniece, kas dod iespēju pieteikties konkursā uz finansējumu pētniecībai – proti, stipendijām pētniekiem un atbalstam starptautisku konferenču rīkošanai. Atbalstāmās pētniecības tēmas ietver tādas virzienus kā dabas resursu pārvaldība, risku pārvaldība, tehnoloģijas un inovācijas.

- Latvijas dalība sēklu shēmās ir veicinājusi sēklu konkurētspējas paaugstināšanos starptautiskajā tirgū, sekmējot Latvijā ražotu sēklu eksportu uz valstīm, kas nav ES dalībvalstis. Latvijā selekcionētās, sertificēšanai paredzētās šķirnes tiek iekļautas kopējā OECD šķirņu sarakstā, tādējādi radot iespēju citu valstu ražotājiem iegūt informāciju par Latvijā selekcionētajām šķirnēm.

Ārējās attiecības

- Latvija turpina izmantot OECD platformu, lai veicinātu attīstību Latvijai prioritāros reģionos - Centrālāzijas un Austrumu partnerības valstīs. Latvija 2019. gadā sniedza ieguldījumu OECD un Ukrainas Saprāšanās memoranda un Rīcības plāna īstenošanā, atbalstot Ukrainas decentralizācijas reformu īstenošanu. Šim mērķim Latvijas valdība piešķir finansējumu 40 000 EUR apmērā, kā arī tika piesaistīta Latvijas ekspertīze projekta īstenošanā.
- Latvija aktīvi piedalās OECD Eirāzijas konkurētspējas reģionālās programmas darbā, nodrošinot pārstāvību reģionālās programmas konsultatīvajā padomē. Norisinās darbs pie OECD Eirāzijas konkurētspējas reģionālās programmas mandāta pagarināšanas posmam 2021.–2025. gadam, un šajā procesā savu ieguldījumu sniedza Latvijas vēstniecību un nozaru ministriju pārstāvji.
- Latvija aktīvi iestājas, lai OECD darbā tiktu ievērota OECD kopējā pieeja, kas pamatojas OECD Padomes lēmumos par sadarbību ar Krievijas Federāciju (turpmāk – KF) tehniskā līmenī, izslēdzot sadarbību politiskā līmenī. Attiecīgie Padomes lēmumi tika pieņemti 2014. gadā, reaģējot uz KF spertajiem soļiem Ukrainas krīzes kontekstā. Latvijas izstrādātie grozījumi OECD Izglītības politikas komitejas (turpmāk – EDPC) Globālo attiecību stratēģijā, kas uzsver sadarbību ar KF tehniskā līmenī, sekmēs OECD dalībvalstu interesēm atbilstošu un principiālu EDPC ārējo attiecību veidošanu.

Detalizēta informācija par OECD individuālo komiteju un darba grupu prioritārajiem darbības virzieniem, Latvijas interesēm OECD darbā, kā arī Latvijas iestāžu paveikto OECD rekomendāciju ieviešanu, atrodama informatīvā ziņojuma pielikumā.

IV TURPMĀKĀ SADARBĪBA AR OECD

Nākamajā pārskata periodā turpināsies OECD izvērtējumos sniegto rekomendāciju ieviešana, kā arī turpināsies darbs pie vairākiem izvērtējumiem, kuru rezultāti tiks izmantoti būtisku ilgtermiņa reformu izstrādē. Kā rāda līdzšinējā pieredze, lai OECD sniegtās rekomendācijas un piedāvātie politiku risinājumi būtu atbilstoši Latvijas izaicinājumiem, ļoti būtiski ir nodrošināt organizācijas ekspertus ar precīziem datiem, kas visaptverošā un aktuālā veidā atspoguļo situāciju nozarē, par kuru tiek veikts pētījums. Ievērojot OECD horizontālo pieeju, veicot problēmjautājumu izpēti, datu iegūšanā un pirmsapstrādē atbildīgās iestādes vadībā ir nepieciešama aktīva koordinācija un sadarbība starp visām iesaistītajām nozaru institūcijām. Tas var ietekmēt ne tikai OECD rekomendāciju kvalitāti, bet arī Latvijas vērtējumu un vietu dažādos rādītājos salīdzinājumā ar citām valstīm.

Plānots pabeigt Latvijas digitālās transformācijas izvērtējumu, kā arī Latvijas izglītības un prasmju stratēģijas izveidi. Šīs tēmas ir īpaši svarīgas, ņemot vērā to horizontālo ietekmi uz visām valsts attīstības jomām. Pēc Latvijas lūguma pētījumam

par digitalizāciju ir piesaistīts OECD stratēģiskās plānošanas instruments, kas ļaus efektīvāk analizēt iespējamās digitalizācijas tendenču pavērsienus nākotnē, ļaujot īstenot tālredzīgākus lēmumus jau šodien. Šāda pieeja ir nepieciešama, ievērojot, ka digitalizācijas jautājumi ieņem arvien lielāku lomu plašākā nacionālajā un OECD rīcībpolitiku izstrādes darba kārtībā.

OECD 2021. gadā plāno sagatavot kārtējo OECD Ekonomikas pārskatu par Latviju. Darbs pie OECD Ekonomikas pārskata par Latviju sāksies 2020. gada rudenī. Plānots, ka 2021. gada 16. septembrī OECD Ekonomikas pārskata projektu par Latviju izskatīs OECD Ekonomikas attīstības un pārskatu analīzes komitejā (*Economic Development and Review Committee – EDRC*). Par Latvijas vērtētājvalstīm ir noteikta Islande un Lietuva. 2021. gada OECD Ekonomikas pārskatu par Latviju plānots oficiāli prezentēt Rīgā 2021. gada oktobrī vai novembrī.

2020. gada augustā uzsākts OECD un Latvijas divpusējo projekts Viedās specializācijas stratēģijas (RIS3⁴) mērķu sasniegšanas veicināšanai “RIS3 nākotnes scenāriju izstrāde”, kas ir viens no OECD paredzamo inovāciju pārvaldības programmas (*Anticipatory Innovation Governance*) projektiem. Šajā programmā tiek izstrādātas un pārbaudītas esošās dalībvalstu pieejas inovāciju pārvaldībā, kā arī tiek veikta izpēte kopā ar politikas ieviešējiem. Latvijas pusei, kuru projektā pārstāvēs Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra, ir iespēja izmantot OECD kompetenci un jaunākos atklājumus inovācijas pārvaldībā, tādējādi padarot efektīvāku RIS3 ieviešanu. Ekonomikas ministrija ir sagatavojusi informatīvo ziņojumu, kuru Ministru kabinetā izskatīja 2020. gada 11. augustā.

Nākotnes projektu kontekstā tāpat jāatzīmē, ka tiek plānota partnerība ar OECD Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta 2014.–2021. gada periodam līdzfinansētās programmas “Starptautiskā policijas sadarbība un noziedzības apkarošana” projekta “Atbalsts Valsts policijai ekonomisko noziegumu izmeklēšanas paātrināšanai un kvalitātes uzlabošanai Latvijā” ietvaros. Tiek plānota OECD piesaistīšana trūkumu analīzes veikšanā par esošajiem sadarbības un koordinācijas mehānismiem starp Valsts policijas pārvaldēm, kas veic ekonomisko noziegumu izmeklēšanu, kā arī starp Valsts policiju un citām institūcijām. Pēc analīzes veikšanas OECD izstrādās īpašus ieteikumus sadarbības un koordinācijas mehānismu uzlabošanai, kā arī ieteikumus nepieciešamajām izmaiņām valsts normatīvajos aktos, kas veicinātu ekonomisko noziegumu izmeklēšanas efektivitātes paaugstināšanu.

2020. gada nogalē ar OECD OPSI ekspertiem tiks uzsākts darbs pie eksperimentēšanas vadlīniju izstrādes, lai radītu kopīgu publiskā sektora eksperimentēšanas ietvaru Latvijā. OPSI mērķis ir apkopot un popularizēt labo praksi OECD dalībvalstīs, ieviešot inovācijas un inovatīvas pieejas publiskajā sektorā.

Šā gada beigās plānota OECD sabiedrības veselības pārskata par Latviju publicēšana.

Nozīmīga prioritāte, ņemot vērā veiktā OECD pētījuma par godprātīgas uzņēmējdarbības prakses īstenošanu valsts kapitālsabiedrībās secinājumus, gan OECD līmenī, gan nacionālajā līmenī ir OECD pretkorupcijas un godprātīgas uzņēmējdarbības vadlīniju popularizēšana un ieviešana nacionālā līmenī. Šobrīd notiek darbs pie OECD plašāku ieteikumu izstrādes OECD pretkorupcijas un godprātīgas uzņēmējdarbības vadlīniju ieviešanai un īstenošanai, šis darbs būtu noteikti turpināms, lai sekmētu vadlīniju sekmīgu ieviešanu un īstenošanu OECD dalībvalstīs, tai skaitā Latvijā.

⁴ *RIS3-Research and Innovation Strategies for Smart Specialisation*

OECD turpina būt par nozīmīgu forumu, kurā tiek izstrādāti starptautiskie līgumi un deklarācijas, vienojoties par pasaules mēroga noteikumiem ekonomikā un finansēs. Šobrīd viens no būtiskākajiem jautājumiem, par kuriem notiek sarunas OECD/G20 ietvaros, ir rast kopēju pieeju digitālās ekonomikas aplikšanai ar nodokļiem. Atbilstoši OECD laika grafikam līdz šā gada beigām iecerēts panākt vienošanos digitālo nodokļu jomā, lai novērstu nodokļu bāzes samazināšanas un peļņas novirzīšanas (BEPS) riskus.

V AUGSTA LĪMEŅA SANĀKSMES UN LATVIJAS EKSPERTU IESAISTE OECD DARBĀ

OECD Ministru padomes sanāksmes sagatavošanas process

Nemot vērā COVID-19 pandēmijas radītos apstākļus, 2020. gada ikgadējā OECD Ministru padomes sanāksme, kas bija paredzēta maijā, tika pārcelta uz 28.–29. oktobri. Ministru padomes sanāksmes tēma ir “Ekonomiskā atveseļošanās – spēcīga, izturētspējīga, zaļa un iekļaujoša” (*Economic Recovery: Strong, Resilient, Green and Inclusive*). Ministru padomes sanāksmi sagatavo trīs ministru līmeņa virtuālas apaļā galda diskusijas. Ministru apaļā galda pirmā virtuālā diskusija “Ceļš uz atveseļošanos: alternatīvi scenāriji un makroekonomikas politikas” ar ārlietu ministra Edgara Rinkēviča piedalīšanos notika 10. jūnijā. 7. jūlijā notika ministru otrā apaļā galda virtuālā diskusija “Iekļaušanas un nodarbinātības politikas, lai veicinātu atveseļošanos”, kurā piedalījās labklājības ministre Ramona Petraviča. 14. septembrī paredzēta noslēdzošā ministru līmeņa virtuālā apaļā galda diskusija par zaļās izaugsmes jautājumiem (*Making the Green Recovery Work for Jobs, Income and Growth*), kurā Latviju pārstāvēs vides attīstības un reģionālās attīstības ministrs Juris Pūce.

Latvijas un OECD augstāko amatpersonu vizītes un dalība pasākumos

Pārskata periodā ir turpināts darbs pie aktīvas un konstruktīvas sadarbības veidošanas ar OECD sekretariātu. Ir organizētas vairākas augsta līmeņa tikšanās, kuru ietvaros Latvijas un OECD augstākās amatpersonas ir apmainījušās ar redzējumu par Latvijas politiku efektivitāti un jomām, kur OECD ekspertīze ļauj pilnveidot Latvijas nozaru politiku:

- 2020. gada 17. janvārī labklājības ministre R. Petraviča piedalījās OECD Migrācijas lietu ministru sanāksmē, kuras uzmanības centrā bija jautājumi par nākotnes izaicinājumiem pielāgotām migrācijas un integrācijas politikām (*Making Migration and Integration Policies Future Ready*). Dienu pirms ministru tikšanās notika augsta līmeņa migrācijas jautājumu forums.
- 2020. gada 10. jūnijā ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs piedalījās OECD ministru apaļā galda diskusijā “Ceļš uz atveseļošanos: alternatīvi scenāriji un makroekonomikas politikas” (*The Path to Recovery: Alternative Scenarios and Macroeconomic Policies*) par COVID-19 pandēmijas ietekmi uz organizācijas dalībvalstu ekonomikām, pirmajiem secinājumiem un turpmāk nepieciešamo rīcību gan nacionālā, gan starptautiskā līmenī, lai atgūtos no krīzes.
- 2020. gada 17. jūnijā norisinājās virtuāla saruna starp OECD ģenerālsekretāru A. Guriju un Latvijas Valsts prezidentu E. Levitu, kurā tika pārrunāti secinājumi

OECD veiktajam izvērtējumam un priekšlikumiem par mājokļu pieejamību Latvijā.

- 2020. gada 17. jūnijā norisinājās virtuāla saruna starp OECD ģenerāļsekretāru A. Guriju un Ekonomikas ministru J. Vitenbergu, kurā tika pārrunāti secinājumi OECD veiktajam izvērtējumam un priekšlikumiem par mājokļu pieejamību Latvijā, kā arī pārrunāta esošā ekonomiskā situācija COVID-19 ietekmē un turpmākās sadarbības iespējas ar OECD.
- 2020. gada 7. jūlijā labklājības ministre R. Petraviča piedalījās OECD ministru apaļā galda diskusijā “Iekļautība un nodarbinātības politikas atjaunotnei” (*Inclusion and Employment Policies for the Recovery*), reaģējot uz COVID-19 pandēmiju, kurā iepazīstināja ar Latvijas veiktajiem pasākumiem krīzes seku mazināšanai un pārvarēšanai.

Sadarbība ar Saeimu

Pārskata periodā turpinājās Saeimas iesaiste OECD jautājumos. Saeimas pārstāvji ir turpinājuši aktīvi izmantot iespējas piedalīties OECD darbā un apmainīties ar informāciju par OECD aktualitātēm. 2019. gada 10.–11. oktobrī, kā arī 2020. gada 24.–26. februārī Saeimas deputāti piedalījās OECD Parlamentārā tīkla gadskārtējās sanāksmēs, kā arī divpusējās tikšanās ar OECD direktorātu pārstāvjiem pārrunāja Latvijas un OECD sadarbības prioritātes. 2019. gada jūnijā Saeimas deputāts Rihards Kols OECD interneta vietnē publicēja rakstu par Latvijas pieredzi COVID-19 kontekstā, tai skaitā par Saeimas attālinātā darba metodēm (e-parlaments). Latvijas aktīvo iesaisti OECD parlamentārajā tīklā apstiprina arī Saeimas apņemšanās 2021. gadā Rīgā organizēt OECD Parlamentārā tīkla sanāksmi.

Lai nodrošinātu Latvijas un OECD sadarbības projekta “Mājokļu pieejamība Latvijā” veiksmīgu izstrādi, 2019. gada 11.–12. oktobrī un 2020. gada 26. februārī norisinājās divas Saeimas deputātu vizītes OECD, lai ar šī OECD projekta komandu diskutētu par projekta virzību un tā gaidāmajiem rezultātiem un priekšlikumiem.

Saeimas deputāts Vjačeslavs Dombrovskis piedalās OECD mākslīgā intelekta ekspertu tīklā (*OECD Network of Experts on AI (ONE AI)*). Ekspertu tīkls tika izveidots 2019. gada jūlijā un sniedz ekspertīzi mākslīgā intelekta politikas, tehnisko jautājumu un biznesa jautājumos, ievērojot OECD principus mākslīgā intelekta jomā.

Latvijas ekspertu iesaiste OECD darbā

Novērtējot Latvijas kompetenci un potenciālo pienesumu OECD darba pilnveidošanā, vairāki Latvijas pārstāvji ir aktīvi iesaistīti komiteju darba organizēšanā, kā arī iesaistās citu valstu izvērtējumos:

- Latvijas Republikas ārkārtējā un pilnvarotā vēstniece OECD un UNESCO Ivita Burmistre no 2018. gada rudens līdz savas kadences beigām šā gada vasarā pildīja Ārējo attiecību komitejas priekšsēdētājas un OECD Dzimumu līdztiesības draugu grupas līdzpriekšsēdētājas pienākumus, kā arī piedalījās OECD Eirāzijas konkurētspējas reģionālās programmas konsultatīvās padomes darbā.
- 2019. gadā Darba grupas par klimatu, investīcijām un attīstību biroja priekšsēdētāja vietnieka pienākumus pildīja Klimata pārmaiņu departamenta direktore Ilze Prūse (vicepriekšsēdētāja amatā kopš 2017. gada).

- 2019. gada 4. decembrī bez iebildumiem tika apstiprināti visi jau esošie 12 OECD Konkurences komitejas biroja locekļi, kas turpmākajā gadā saglabā viceprezidentu statusu, līdz ar to mandāts tika pgarināts arī Konkurences padomes priekšsēdētājam S. Abramai.
- Vides sniegumu darba grupas priekšsēdētāja amatā 2020. gadā ievēlēja Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas valsts sekretāra vietniece Vides aizsardzības jautājumos Alda Ozola. Iepriekš 2018. un 2019. gadā A. Ozola šajā darba grupā pildīja vicepriekšsēdētāja pienākumus.
- Latvijas eksperti no Tieslietu ministrijas un Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja kopā ar kolēģiem no Peru piedalās Kostarikas 2. fāzes novērtējumā OECD Kukuļošanas apkarošanas starptautiskajos biznesa darījumos darba grupas ietvaros, kas tika uzsākts 2019. gada jūlijā. Kostarikas 2. fāzes novērtējums tika izskatīts 2020. gada marta darba grupas plenārsēdē.
- Latvija ir uzaicināta veikt Slovēnijas 4. fāzes novērtējumu kopā ar ekspertiem no Luksemburgas. Latviju šajā novērtējumā pārstāv eksperti no Ģenerālprokuratūras un Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja. Tiek plānots, ka Slovēnijas 4. fāzes novērtējuma ziņojums tiks izskatīts darba grupas 2021. gada marta plenārsēdē.
- Pārresoru koordinācijas centra (turpmāk - PKC) vadītāja vietnieks Vladislavs Vesperis darbojas OECD Valsts kapitālsabiedrību pārvaldības un privatizācijas prakses darba grupas Vadības biroja sastāvā.
- 2019. gada laikā PKC vadītāja vietnieks V. Vesperis aktīvi iesaistījās OECD un Eiropas Komisijas projektā par valsts kapitālsabiedrību pārvaldības reformu Bulgārijā, sniedzot viedokli par OECD sekretariāta izstrādāto ziņojuma projektu un priekšlikumus jauna valsts kapitālsabiedrību pārvaldības likuma izstrādei.
- 2019. gadā un 2020. gadā PKC vadītāja vietnieks V. Vesperis aktīvi iesaistījās OECD un Norvēģijas valdības projektā par valsts kapitālsabiedrību pārvaldības reformām elektroenerģijas sektorā Ukrainā, sniedzot priekšlikumus par OECD sekretariāta izstrādāto projekta ziņojumu, tā secinājumiem un rekomendācijām, kā arī kā viens no OECD darba grupas ekspertiem piedalījās 2020. gada janvārī Kijevā notikušajā OECD organizētajā ekspertu misijā un 2020. gada 22. jūnijā projekta noslēguma pasākumā par valsts kapitālsabiedrību pārvaldības reformām elektroenerģijas sektorā.
- 2020. gadā PKC vadītāja vietnieks V. Vesperis kā darba grupas pārstāvis iesaistījies Horvātijas un Eiropas Komisijas Strukturālo reformu dienesta projektā par valsts kapitālsabiedrību korporatīvās pārvaldības pilnveidošanu Horvātijā, tai skaitā piedaloties 2020. gada 24. jūnijā projekta uzsākšanas seminārā.
- Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas Reģionālās politikas departamenta direktora vietniece Jevgēnija Butņicka sniedza prezentācijas semināros 2019. gada 2. decembrī Kijevā un 4. decembrī Poltavā, iepazīstinot Ukrainas valsts pārvaldes, pašvaldību un asociāciju pārstāvjus par Latvijas pieredzi decentralizācijas reformu īstenošanā. Semināri tika īstenoti plašāka OECD decentralizācijas projekta Ukrainas atbalstam ietvaros, kuram finansiālu atbalstu sniedza Latvijas valdība.
- Labklājības ministrijas Darba tirgus politikas departamenta direktora vietniece Ilze Zvīdriņa darbojas OECD Nodarbinātības, darba un sociālo lietu komitejas

birojā un iesaistās komitejas darba organizēšanā un komitejas biroja viedokļa formulēšanā.

- Pēc OECD kolēģu uzaicinājuma 2019. gada 18. novembrī Labklājības ministrijas pārstāvji piedalījās Eiropas Komisijas un OECD kopīgi rīkotajā seminārā par savienotu administratīvo datu izmantošanu darba tirgus politiku novērtēšanā (*Evaluating Labour Market Policies Through the Use of Linked Administrative Data*) un prezentēja Latvijas pieredzi zinātniskā pētījuma par Latvijas darba tirgus politiku izstrādē.
- Kopš 2019. decembra norit OECD Blokkēdes principu izstrāde. Politikas Ekspertu Grupā (*Blockchain Expert Policy Advisory Board - BEPAB*) piedalās Finanšu ministrijas Finanšu tirgus politikas departamenta Kredītiestāžu un maksājumu pakalpojumu nodaļas vecākais eksperts Mārtiņš Braslavs.
- Kopš 2019. gada marta Ekonomikas ministrijas Nozaru politikas departamenta vecākais eksperts Edgars Ozoliņš-Ozols ir strādājis kā OECD piesaistītais recenzents un eksperts ar blokkēdes tehnoloģijas pielietošanu saistīto uzņēmumu un citu ekosistēmas pārstāvju izpētē Izraēlā. Rezultātā 2020. gada februārī tika publicēts kopīgi sagatavotais ziņojums "*Blockchain for SMEs and entrepreneurs in Israel*", kur atrodama arī sleja ar Latvijā aktuālo informāciju par blokkēdes tehnoloģijas pielietojumu. Pēc šī ziņojuma, Latvijas pārstāvis ir piedalījies arī viedokļa gatavošanā OECD ziņojumam "*Blockchain for SMEs and entrepreneurs in Italy*", kas publicēts 2020. gada septembrī.
- 2020. gada sākumā tika nominēti divi nacionālie eksperti no ALTUM OECD oficiāli atbalstītu eksporta kredītu darba grupai korupcijas apkarošanas jomā, kuri pastāvīgi iesaistās darba grupas jautājumos.
- Februārī tika sniegti priekšlikumi Vadlīniju izstrādei rekomendācijas izpildei (*Guidance Note on implementation of the OECD Recommendation of the Council on Bribery and Officially Supported Export Credits*), kuros tika ierosināts Vadlīnijās iekļaut konkrētus indikatorus korupcijas gadījumu identificēšanai eksporta kredītu darījumos kā arī labās prakses piemērus kontroles sistēmas ieviešanai korupcijas vadības aspektos.
- Šā gada 28. februārī Ekonomikas ministrija sadarbība ar ALTUM nominētajiem ekspertiem un Tieslietu ministriju iesniedza OECD Eksporta kredītu darba grupas ietvaros informāciju OECD anketai par situāciju kukuļošanas apkarošanā eksporta kredītu darījumos (*Survey concerning implementation of the Recommendation of the Council on Bribery and Officially Supported Export Credits*).
- 2019. gada 22. oktobrī OECD organizētā IPA darba grupas sanāksmē LIAA pārstāvēja Ārējās ekonomiskās pārstāvniecības Francijā vadītāja S. Gulbe un sniedza prezentāciju par Latvijas pieeju ārvalstu tiešo investīciju piesaistē, administratīvo mehānismu, kā arī LIAA pārstāvniecību darbu ārvalstīs. Darba grupa apsprieda jautājumus, kas saistīti ar atbalsta mehānismiem uzņēmumiem investīciju piesaistē, korporatīvās vadības sistēmām, ārvalstu investoru ieguldījumiem stratēģiskas nozīmes nozarēs un objektos, kā arī pakalpojumu digitalizāciju.
- Latvijas eksperti no Ekonomikas ministrijas aktīvi iesaistās citu OECD valstu Ekonomikas pārskatu analizē. Latvijas viedokļa sagatavošanā par šiem pārskatiem tiek iesaistītas arī citas nozaru ministrijas. Latvija bija noteikta kā vērtētājvalsts Austrijai. 2019. gada 3. oktobrī OECD Ekonomikas attīstības un

pārskatu analīzes komitejā (*Economic Development and Review Committee – EDRC*) Latvija prezentēja savu vērtējumu par OECD Ekonomikas pārskata projektu par Austriju. Latvija arī turpmāk iesaistīsies citu OECD valstu Ekonomikas pārskatu vērtēšanā, jo ir nozīmēta par vērtētājvalsti Igaunijai un Izraēlai.

- 2019. gada jūlijā Finanšu ministrijas pārstāvis piedalījās Centrālās, Austrumu un Dienvidaustrumu Eiropas valstu vecāko budžeta amatpersonu darba grupas sanāsmē (*15th Annual Meeting of Central, Eastern & South-Eastern European Senior Budget Officials*) Baltkrievijā, kurā dalījās ar pieredzi par fiskālo risku identificēšanu un vadību, uz rezultātu orientēta budžeta veidošanu un analīzi, rezultatīvo rādītāju nozīmi un izdevumu pārskatīšanu Latvijā.

Ārlietu ministrs

E.Rinkēvičs

Vīza: valsts sekretārs

A.Pelšs